Bsc algebra2 gyakorlat

Második feladatsor (2012/I, 3. és 4. előadás)

1. Lineáris leképezés mátrixa

1. Az alábbi $A : V_1 \to V_2$ leképezések közül melyek lineárisak? Ahol a válasz igenlő, ott határozzuk meg a leképezés kép- és magterét, ezek dimenzióját, és írjuk föl a leképezés mátrixát alkalmas bázisban. A (g) pont esetében a mátrixot csak az origó körüli 90 fokos forgatás; az $y = x$ egyenesre való tükrözés; az erre az egyenesre való, függőleges vetítésre számítsuk ki, a szokásos, illetve a $b_1 = (1,1)/\sqrt{2}$, $b_2 = (-1,1)/\sqrt{2}$ bázisban.

(a) $V_1 = \mathbb{R}$ az $\mathbb{R}$ felett, $V_2 = \mathbb{C}$ a $\mathbb{C}$ felett, A az $1+i$ számmal való szorzás.
(b) $V_1 = V_2 = \mathbb{C}$ az $\mathbb{R}$ felett, A az $1+i$ számmal való szorzás; a konjugálás; az abszolút érték képzése.
(c) $V_1 = \mathbb{R}^n$, $V_2 = \mathbb{R}$ az $\mathbb{R}$ felett, $A(v)$ a v komponenseinek az összege.
(d) $V_1 = V_2 = \mathbb{R}^{2\times 2}$ az $\mathbb{R}$ felett, $A(M) = M^T$, illetve $A(M) = M^2$.
(e) $V_1 = \mathbb{R}[x]$ legfeljebb harmadfokú elemei, $V_2 = \mathbb{C}$ az $\mathbb{R}$ felett, $A(f) = f(i)$, illetve $A(f)$ az f nem nulla együtthatóinak összege; szorzata.
(f) $V_1 = V_2 = \mathbb{R}[x]$ legfeljebb n-edfokú elemei az $\mathbb{R}$ felett, $A(f) = f'$ (derivált).
(g) V_1 és V_2 a sík $\mathbb{R}$ felett, A egy eltolás; egy pont körüli forgatás; egy egyenesre (pontra) való tükrözés; egy egyenesre való vetítés.

2. Mely geometriai transzformációk tartoznak az alábbi mátrixokhoz? Adjuk meg a megfelelő transzformációk inverzét (ha létezik), és ezek mátrixait is.

$$\begin{pmatrix}1&0\\0&1\end{pmatrix}\quad\begin{pmatrix}0&0\\0&0\end{pmatrix}\quad\begin{pmatrix}-1&0\\0&-1\end{pmatrix}\quad\begin{pmatrix}1&0\\0&-1\end{pmatrix}\quad\begin{pmatrix}0&1\\-1&0\end{pmatrix}\quad\begin{pmatrix}3&0\\0&3\end{pmatrix}\quad\begin{pmatrix}0&0\\0&1\end{pmatrix}$$

3. Az A transzformáció mátrixa a sík szokásos bázisában $\begin{pmatrix}1&2\\3&4\end{pmatrix}$. Adjuk meg a bázistranszformáció képletét felhasználva az A mátrixát az $(1,1)$, $(1,2)$ bázisban, továbbá a $b_1 = (1,1)/\sqrt{2}$, $b_2 = (-1,1)/\sqrt{2}$ bázisban is.

4. Ha egy lineáris transzformáció mátrixa egy adott bázisban M, mi lesz a mátrix akkor, ha mindegyik bázisvektort (csak az első bázisvektort) a kétszeresére növeljük? És ha az első bázisvektort az első kettő összegével helyettesítjük? Mely lineáris transzformációknak lesz minden bázisban ugyanaz a mátrixa?

5. Melyek azok a lineáris transzformációk a síkon, amelyek mindegyik lineáris transzformációval felcserélhetők? Általánítsuk a megoldást magasabb dimenzióra.

2. Műveletek lineáris leképezések között

6. Tekintsük az alábbi transzformációkat a síkon: T az $y = x$ egyenesre tükrözés, F az origó körüli $+90$ fokos forgatás, X, illetve Y az x-tengelyre, illetve az y-tengelyre vetítés.

(a) Számítsuk ki, hová viszi az $F + T$ transzformáció az (x, y) pontot.
(b) Melyik transzformáció lesz $X + Y$, XY, F^{2011}, T^{2011}, FT, TF?
(c) Lineárisan függetlenek-e a T, F, FT, TF transzformációk?
(d) Hány dimenziós alteret generálnak az F pozitív kitevőjű hatványai?

7. Legyen M az $y = x$ egyenesre való függőleges irányú vetítés mátrixa. Adjunk meg olyan K és L nem nulla, kétszer kettes valós mátrixokat, melyekre $KM = 0 = ML$.

8. Álljon W a sík azon lineáris transzformációiból, amelyek az $(1, 1)$ pontot nullába viszik. Igazoljuk, hogy ez altér, és határozzuk meg a dimenzióját.

9. Egy vektortérben található 2011 olyan altér, hogy semelyik kettő sem izomorf, de ennél több nem. Hány dimenziós a vektortér?

3. Magtér, képtér

10. Az alábbi M mátrixok esetében határozzuk meg a $v \mapsto Mv$ leképezés mag- és képterét, és ezek dimenzióját.

$$\begin{pmatrix}1&0&0\\0&0&1\\0&1&0\end{pmatrix} \qquad \begin{pmatrix}1&2&3\\4&5&6\\7&8&9\end{pmatrix} \qquad \begin{pmatrix}1&0&6\\2&0&5\\3&0&0\end{pmatrix} \qquad \begin{pmatrix}1&2&1\\1&1&1\\3&2&3\end{pmatrix} \qquad \begin{pmatrix}1&2&3\\0&1&2\\0&0&1\end{pmatrix}$$

11. Az alábbi $\mathbb{R}^3 \to \mathbb{R}^4$ leképezések közül a lineárisaknak határozzuk meg a mag- és képterét, és ezek dimenzióját.

$$\begin{pmatrix}x\\y\\z\end{pmatrix} \quad \text{képe} \quad \begin{pmatrix}x-y\\y-z\\z-x\\0\end{pmatrix}; \quad \begin{pmatrix}x+y\\2x+z\\4x+2y+z\\y+z\end{pmatrix}; \quad \begin{pmatrix}xy\\yz\\zx\\0\end{pmatrix}.$$

12. Legyen W a V véges dimenziós vektortér tetszőleges altere. Igazoljuk, hogy V-nek létezik olyan lineáris transzformációja, amelynek W a magtere, és olyan is, amelynek W a képtere. Mikor van olyan transzformáció, amelynek W **egyszerre** a magtere és a képtere?

13. Igazoljuk, hogy $AB = 0$ akkor és csak akkor, ha $\mathrm{Im}(B) \subseteq \mathrm{Ker}(A)$.

14. Mi az összefüggés A, B és AB magterei, illetve képterei között?

15. Legyen V véges dimenziós vektortér, $A : V \to V$ pedig egy lineáris transzformáció. Ha $\mathrm{Im}(A^2) = \mathrm{Im}(A)$, következik-e ebből, hogy $\mathrm{Ker}(A^2) = \mathrm{Ker}(A)$? Igaz-e a megfordítás?

16. Egy $A : V \to W$ lineáris leképezés magtere 100-dimenziós, és $v_1, \ldots, v_{199} \in V$ független vektorok. Legalább hány különböző van az $A(v_1), \ldots, A(v_n)$ vektorok között?

4. Sajátérték, sajátvektor, sajátaltér, diagonalizálhatóság

17. Határozzuk meg az alábbi lineáris transzformációk, illetve mátrixok karakterisztikus polinomját, sajátértékeit és sajátaltereit. Melyek diagonalizálhatóak?

(a) Az alábbi mátrixok $\mathbb{R}$ illetve $\mathbb{C}$ felett:

$$\begin{pmatrix}0&1\\1&0\end{pmatrix} \quad \begin{pmatrix}0&-1\\1&0\end{pmatrix} \quad \begin{pmatrix}0&1&0\\0&0&1\\1&0&0\end{pmatrix} \quad \begin{pmatrix}\alpha&0\\1&\alpha\end{pmatrix} \quad \begin{pmatrix}\alpha&0&0\\1&\alpha&0\\0&1&\alpha\end{pmatrix}$$

Számítsuk ki az utolsó két mátrix n-edik hatványát.

(b) A vektortér a sík $\mathbb{R}$ felett, a transzformáció pedig az $y = x$ egyenesre való tükrözés; az erre az egyenesre való, függőleges irányú vetítés; az origó körüli α szögű forgatás.

(c) A transzformáció a deriválás az $\mathbb{R}[x]$ legfeljebb másodfokú elemeinek vektorterén.